

Docentenbundel: Buurtgericht werken

Voorwoord

Het project Empowercare is een technologisch en sociaal innovatieproject. Het doel is het ontwikkelen van veerkrachtige gemeenschappen en het verminderen van individuele kwetsbaarheid en eenzaamheid.

Empowercare kadert in een Interreg project waaraan 12 partners deelnamen.

(<https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dese/dienst-werk/empowercare.html>)

In samenwerking met het skillslab Kwartier Z, APB Gouverneur Kinsbergen, werd een lespakket ontwikkeld over **buurtgericht werken**, voor leerlingen van het 6de en 7de jaar thuis- en bejaardenzorg en kindercare.

Bij de testing waren 3 scholen betrokken: Heilig Hart van Maria Berlaar, VTI Spijker Hoogstraten en Avant Antwerpen.

Het ontwikkelde materiaal bestaat uit een docentenbundel met bijlagen en een leerlingenbundel.

In de docentenbundel zijn de leerdoelen die gehanteerd worden in schooljaar 202-2023 voor de opleidingen TBZ en KZ gekoppeld aan de aangeboden methodieken.

Materiaal	Methodiek + leerplan	Inhoud	tijd
Bundels voor IIn Afdrukken A3 van werkbladen	Klasopstelling: Tafels worden zo geplaatst dat leerlingen met 4 aan 1 tafel zitten.	Voorbereiding	

Materiaal	Methodiek + leerplan	Inhoud	tijd		
	<p>INTRODUCTIE: BUURTGERICHTE ZORG</p> <table border="1" data-bbox="392 654 833 898"> <tr> <td data-bbox="392 654 616 898"> OVSG Zie visie </td> <td data-bbox="616 654 833 898"> VVKSO KZ AD7: 7.6 VVKSO TBZ AD7: 7.6 </td> </tr> </table>	OVSG Zie visie	VVKSO KZ AD7: 7.6 VVKSO TBZ AD7: 7.6	<p><i>De coronacrisis heeft de voorbije jaren duidelijk gemaakt dat het moeilijk is om niet in contact te mogen of kunnen staan met anderen. Voor sommigen bracht het misschien even rust. Het feit dat we enkel onze bubbel mochten zien, zorgde voor veel ruimte in onze agenda's. Maar voor velen was het toch geen gemakkelijke tijd. We misten spontane contacten en mensen om ons heen. Veel mensen voelden zich eenzaam.</i></p> <p><i>De coronacrisis maakte duidelijk dat de buurt waarin we wonen zeer belangrijk kan zijn voor de mensen. We hebben nood aan nabije contacten, het liefst, in onze buurt.</i></p> <p><i>De aanwezigheid van een sterk buurtnetwerk zorgt ervoor dat mensen zich beter voelen en gewapend zijn om stressvolle situaties te doorstaan.</i></p> <p><i>Steeds vaker wordt er gesproken over een zorgzame buurt. De buurt draagt mee zorg voor zijn bewoners. Om goed te kunnen inspelen op al hun wensen en noden moet de zorg zoveel mogelijk op buurtniveau georganiseerd worden. (buurtgerichte zorg) Een buurtzorg die aansluit bij de huidige wensen en noden van de bewoners. (Vergrijzing, anders werken bv thuiswerk, vergroening, mobiliteit,...).</i></p>	5'
OVSG Zie visie	VVKSO KZ AD7: 7.6 VVKSO TBZ AD7: 7.6				

	BEVRAGING THEMA	<p><i>Als toekomstige zorgverlener ga je hier zeker mee in aanraking komen.</i></p> <p>Rondje: Herken je dit verhaal? En kan je hiervan een voorbeeld geven? Heb je in Corona je buurt/buren of andere mensen beter leren kennen? En op welke manier? Hoe kwam dat?</p>			
<p>Wol/draad Klein knuffeldier Bijlage 1</p>	<p>OEFENING: NETWERK</p> <table border="1"> <tr> <td> <p>OVSG KZ en TBZ Zie visie</p> <p>OVSG TBZ 3.2.: 22</p> </td> <td> <p>VVKSO KZ AD5: 5.1 AD7: 7.1</p> <p>VVKSO TBZ AD5: 5.1 AD7: 7.1</p> </td> </tr> </table>	<p>OVSG KZ en TBZ Zie visie</p> <p>OVSG TBZ 3.2.: 22</p>	<p>VVKSO KZ AD5: 5.1 AD7: 7.1</p> <p>VVKSO TBZ AD5: 5.1 AD7: 7.1</p>	<p>De leerlingen gaan in een kleine kring (max. 10 leerlingen) staan. Er worden 2 bollen wol (rood en blauw) aan 2 leerlingen gegeven.</p> <p>De leerkracht stel een vraag (zie bijlage 1)</p> <p>De leerlingen die de bol wol vast houden beantwoorden de vraag. ROOD: beantwoord de vraag met <u>een persoon</u> waar je naartoe zou gaan. BLAUW: beantwoord de vraag met <u>een organisatie</u> waar je naartoe zou gaan.</p> <p>De vraag wordt beantwoord vanuit de eigen ervaring van de leerling. Als de vraag momenteel niet van toepassing is, dan antwoordt de leerling met wie ze contact zou nemen, mocht deze situatie zich in de toekomst voorkomen of naar wie ze een kennis zou doorsturen.</p> <p>De leerlingen houden de draad vast en gooien de bol wol naar een andere leerling. De leerkracht stelt opnieuw een vraag, ...</p>	15'
<p>OVSG KZ en TBZ Zie visie</p> <p>OVSG TBZ 3.2.: 22</p>	<p>VVKSO KZ AD5: 5.1 AD7: 7.1</p> <p>VVKSO TBZ AD5: 5.1 AD7: 7.1</p>				

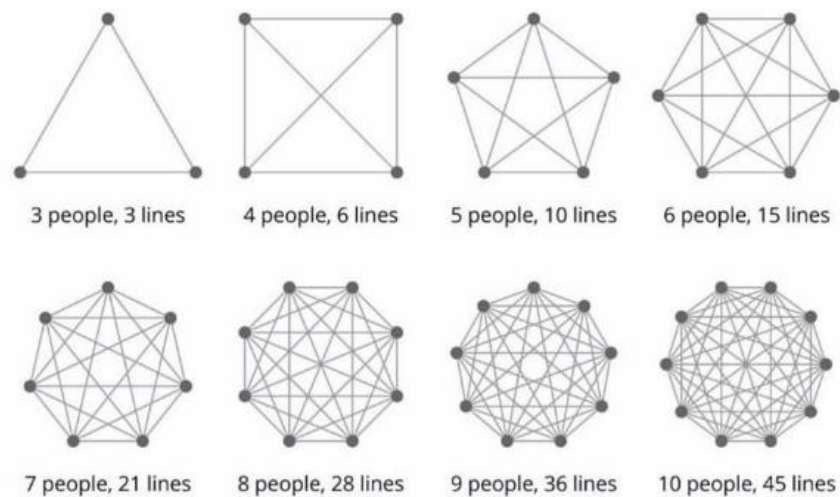
THEORIE

Hoe meer betrokken personen of diensten, hoe steviger het netwerk is. Stel dat je maar met drie personen bent dan kan je geen stevig net bouwen.

Waarom zou een stevig netwerk belangrijk kunnen zijn?

FIGUUR 3. BENODIGD AANTAL VERBINDINGSLIJNEN IN GROEPEN VAN DRIE TOT TIEN PERSONEN

ILLUSTRATIE

	<p>Werkbundel wordt uitgedeeld.</p> <p>Overlopen van de definitie van Netwerk, p1 werkbundel</p>	<p>Wat is een netwerk?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een netwerk is een geheel van met elkaar verbonden personen of diensten. • In een netwerk is er persoonlijk direct contact. • Je onderhoudt een relatie met anderen in je netwerk. • We kunnen een onderscheid maken tussen een informeel en een formeel netwerk. Maar beiden zijn vaak met elkaar verweven. • Hoe meer betrokken personen of diensten, hoe steviger het netwerk is. 	5'				
Bijlage 2	<p>OEFENING: NETWERKCIRKEL (Scheffers)</p> <table border="1"> <tr> <td>OVSG KZ 3.2 : 9</td> <td>VVKSO KZ AD3: 3.3 AD5: 5.3</td> </tr> <tr> <td>OVSG TBZ 3.3.: 49</td> <td>VVKSO TBZ AD5: 5.3 AD7: 7.3 AD7: 7.4</td> </tr> </table>	OVSG KZ 3.2 : 9	VVKSO KZ AD3: 3.3 AD5: 5.3	OVSG TBZ 3.3.: 49	VVKSO TBZ AD5: 5.3 AD7: 7.3 AD7: 7.4	<p>De leerlingen komen in contact met zorgvragers. (stage/privé)</p> <p>Door het <u>in beeld brengen van het netwerk</u> door middel van een netwerkcirkel zien ze <u>wie er voor de zorgvrager belangrijk is, en wie er kan helpen bij belangrijke vragen of moeilijkheden.</u></p> <p>In de werkbundel staat een netwerkcirkel afgebeeld. De cirkel is verdeeld in twee cirkels. In de kleinste cirkel staan de mensen die dicht bij een persoon staan, in de buitenste cirkel staan mensen die wat meer op afstand staan. Met sommige mensen of diensten is er geen of amper contact. Deze staan buiten de netwerkcirkel.</p>	30'
OVSG KZ 3.2 : 9	VVKSO KZ AD3: 3.3 AD5: 5.3						
OVSG TBZ 3.3.: 49	VVKSO TBZ AD5: 5.3 AD7: 7.3 AD7: 7.4						

	<p>P 2 werkbundel: netwerkcirkel van Scheffers</p> <p>OEFENING: PERSOONLIJKE NETWERKCIRKEL</p>	<p>Verder is de cirkel nog eens verdeeld in drie vakken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Familie • Vrienden, kennissen en collega's of klasgenoten • Maatschappelijke diensten. <p>De cirkels en vakken vormen samen de netwerktekening.</p> <p>Spelregels om in de cirkels te komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De betrokken persoon en zijn naam kennen - Rechtstreekse relatie hebben - In het afgelopen jaar contact hebben gehad - De persoon is op de een of andere manier belangrijk of speelt een rol in het leven van de persoon; dit kunnen dus ook mensen zijn waarmee er niet zo'n goed contact (minder aangenaam contact) is. <p>De leerlingen zetten zichzelf in het midden van de netwerkcirkel.</p> <p>Daarna zetten ze de personen uit onderstaande lijst in hun netwerkcirkel.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Moeder/ouders - Broer of zus - Ziekenhuis - Bakker - Je beste vriend/vriendin - Huisarts 	
--	---	--	--

	<p>AANVULLEN VAN PERSOONLIJKE NETWERK CIRKEL</p> <p>AANDACHTSPUNT</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Leerkracht - Buurvrouw/man - Wijkagent <p>De leerlingen mogen zelf nog aanvullen met andere personen/diensten. Wie mag er zeker niet in jouw netwerk ontbreken?</p> <p>Kijk in jullie groepje eens rond. Staan alle personen bij iedereen in hetzelfde vak?</p> <p><i>Dit is steeds een momentopname. Volgende week of volgend jaar kan dit netwerk er helemaal anders uitzien. Netwerken wijzigen constant, daarom is het belangrijk om niet te snel conclusies te trekken.</i></p> <p>Stel dat je deze netwerkcirkel moet invullen voor:</p>	
--	---	--	--

	<p>CASUS 1</p> <p>CASUS 2</p>	<p>Een oudere dame van 85, die nog alleen thuis woont. Ze is slecht ter been. De buurvrouw zorgt voor de boodschappen. Wekelijks moet ze naar het ziekenhuis voor een nierdialyse. Ze wordt door de mindermobiele centrale opgepikt en begeleidt in het ziekenhuis. Haar kinderen wonen ver weg, ze ziet hen slecht 2 maal per jaar. Met haar dochter facetimed ze elke week.</p> <p>Een kind van 4 jaar. Haar naam is Annabelle. Ze heeft een jonger zusje van 2 jaar. En een grote broer van 5 jaar. Annabelle gaat naar school. Juf Tamara is haar beste vriendin. Alles wat de juf zegt is waar. Annabelle haar ouders zijn gescheiden. Ze ziet haar papa, elke veertien dagen in het weekend en tijdens de schoolvakanties. Annabelle gaat voor en na schooltijd naar de buitenschoolse opvang. Omar is haar beste vriend.</p>	
Bijlage 3	Hoe werk ik samen met het netwerk van de zorgvrager?	<p>We hebben ondertussen gemerkt dat wij allemaal verbonden zijn met andere mensen en diensten. Het is dan ook belangrijk om hiermee rekening te houden als we later tijdens ons werk in contact gaan met anderen.</p> <p>Aan iedere zorgvrager hangt een netwerk vast. Bij de ene persoon is dit netwerk heel groot, bij andere mensen kleiner. Maar wil je goede zorg verlenen dan moet je het netwerk betrekken. Want enkel samen kunnen we de zorg verbeteren.</p>	10'

	<p>THEORIE</p> <table border="1" data-bbox="392 391 810 1077"> <tr> <td data-bbox="392 391 600 598"> <p>OVSG KZ 3.2.: 12 3.2.: 13 3.2.: 14 3.3.: 73</p> </td> <td data-bbox="600 391 810 598"> <p>VVKSO KZ AD1: 1.6 AD1: 1.7 AD1: 1.13 AD1: 1.14</p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="392 678 600 1077"> <p>OVSG TBZ 3.1.: 3 3.3.: 33 3.3.: 35 3.3.: 37 3.3.: 40 3.3.: 42 3.3.: 50 3.3.: 59</p> </td> <td data-bbox="600 678 810 1077"> <p>VVKSO. TBZ AD2: 2.3 AD2: 2.5 AD5: 5.8 AD5: 5.15 AD5: 5.17</p> </td> </tr> </table> <p>OEFENING</p>	<p>OVSG KZ 3.2.: 12 3.2.: 13 3.2.: 14 3.3.: 73</p>	<p>VVKSO KZ AD1: 1.6 AD1: 1.7 AD1: 1.13 AD1: 1.14</p>	<p>OVSG TBZ 3.1.: 3 3.3.: 33 3.3.: 35 3.3.: 37 3.3.: 40 3.3.: 42 3.3.: 50 3.3.: 59</p>	<p>VVKSO. TBZ AD2: 2.3 AD2: 2.5 AD5: 5.8 AD5: 5.15 AD5: 5.17</p>	<p>De samenwerkingsdriehoek</p> <p>Drie groepen worden met elkaar verbonden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De cliënt of zorgvrager • Medewerkers of vrijwilligers die een formele relatie hebben met de cliënt • Mantelzorgers of het informele netwerk van de cliënt. <p>Iedereen die deel uitmaakt van de driehoek heeft bepaalde wensen, bepaalde verwachtingen en ook bepaalde grenzen.</p> <p>We kijken vaak allemaal vanuit onze eigen bril naar een situatie maar het is belangrijk om in gesprek te gaan zodat je weet wat anderen wensen en verwachten.</p> <p>Vb: Als toekomstige zorgverlener heb je bepaalde wensen. Je wil zo goed mogelijk zorg dragen. Verder heb je ook bepaalde verwachtingen. Je wil voldoende tijd krijgen om die goede zorgen te kunnen bieden. En soms zal je ook grenzen moeten stellen. Je moet je tijd afbakenen.</p> <p>Wat is het verschil tussen een wens, een verwachting en een grens?</p>	
<p>OVSG KZ 3.2.: 12 3.2.: 13 3.2.: 14 3.3.: 73</p>	<p>VVKSO KZ AD1: 1.6 AD1: 1.7 AD1: 1.13 AD1: 1.14</p>						
<p>OVSG TBZ 3.1.: 3 3.3.: 33 3.3.: 35 3.3.: 37 3.3.: 40 3.3.: 42 3.3.: 50 3.3.: 59</p>	<p>VVKSO. TBZ AD2: 2.3 AD2: 2.5 AD5: 5.8 AD5: 5.15 AD5: 5.17</p>						

	<p>OEFENING: Wat is buurtgerichte zorg?</p> <p>THEORIE</p> <table border="1" data-bbox="392 475 813 874"> <tr> <td data-bbox="392 475 600 592">OVSG KZ en TBZ 3.1.: 1</td> <td data-bbox="600 475 813 592">VVKSO KZ AD5: 5.15 AD5: 5.16</td> </tr> <tr> <td data-bbox="392 635 600 719">OVSG KZ 3.3.: 83</td> <td data-bbox="600 635 813 719">VVKSO TBZ AD7: 7.6</td> </tr> <tr> <td data-bbox="392 762 600 831">OVSG KZ 3.3.: 84</td> <td></td> </tr> </table>	OVSG KZ en TBZ 3.1.: 1	VVKSO KZ AD5: 5.15 AD5: 5.16	OVSG KZ 3.3.: 83	VVKSO TBZ AD7: 7.6	OVSG KZ 3.3.: 84		<ul style="list-style-type: none"> • Buurtgerichte zorg wil ervoor zorgen dat alle buurtbewoners zich goed voelen in hun buurt en dat de sociale samenhang versterkt. • Buurtgerichte zorg stimuleert de aanpassing van woningen en openbare ruimtes, zodat mensen langer thuis kunnen blijven wonen. • Ze bundelt alle krachten op lokaal vlak om de best mogelijke hulp en zorg te bieden. Dit kan enkel door een goede samenwerking tussen alle professionele zorgverleners of formele zorg en informele zorg zoals burens, vrijwilligers en mantelzorgers. <p>Deze activiteiten stimuleren de samenhang in de buurt, zijn laagdrempelig en er is een samenwerking tussen formele en informele zorg.</p> <p>Leerlingen zoeken zelf een voorbeeld van buurtgerichte zorg in hun eigen omgeving. Ze krijgen hiervoor 10 minuten de tijd.</p> <p>Nadien stellen ze hun initiatief voor aan de klas.</p>	30'
OVSG KZ en TBZ 3.1.: 1	VVKSO KZ AD5: 5.15 AD5: 5.16								
OVSG KZ 3.3.: 83	VVKSO TBZ AD7: 7.6								
OVSG KZ 3.3.: 84									

	<p>OEFENING: EINDREFLECTIE</p> <p>Herhaling + toetsing</p>	<p>Reflectie 'Buurtgerichte zorg'</p> <p>Gezamenlijk reflectiemoment in de klas. Noteer de vier vakken op het bord. Vul de feedback van de leerlingen hierop in. Eventueel kunnen extra vragen gesteld worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat is een netwerk en op welke manier maak ik professioneel deel uit van een netwerk? - Hoe kan je iemands netwerk in beeld brengen? - Waarom is het belangrijk om samen te werken in een netwerk? - Hoe kijk je naar deze les in het belang van je eigen netwerk? - Wat is buurtgerichte zorg? - Hoe herken ik een buurtgerichte activiteit? 	15'
--	---	--	-----